

Maaseudun edellytykset ja tulevaisuuden potentiaali hyvinvointi-, sosiaalisten ja koulutuksellisten palvelujen kehittämiseen

Hilkka Vihinen

Jokioisten tietotalo

3.3.2026

1. Suomalaisen maaseudun lähtökohdat maaseutuluontoon perustuvaan hyvinvoinnin kehittämiseen

Luontoon perustuva hyvinvoinnin kehittäminen Suomen maaseudulla

Suomessa on asumismaaseutu: suurin osa maaseudun vakinaisista ja monipaikkaisista asukkaista on siellä maiseman, väljyyden, luonnon ja paikkasuhteen vuoksi.

Tila on globaalisti niukka resurssi.

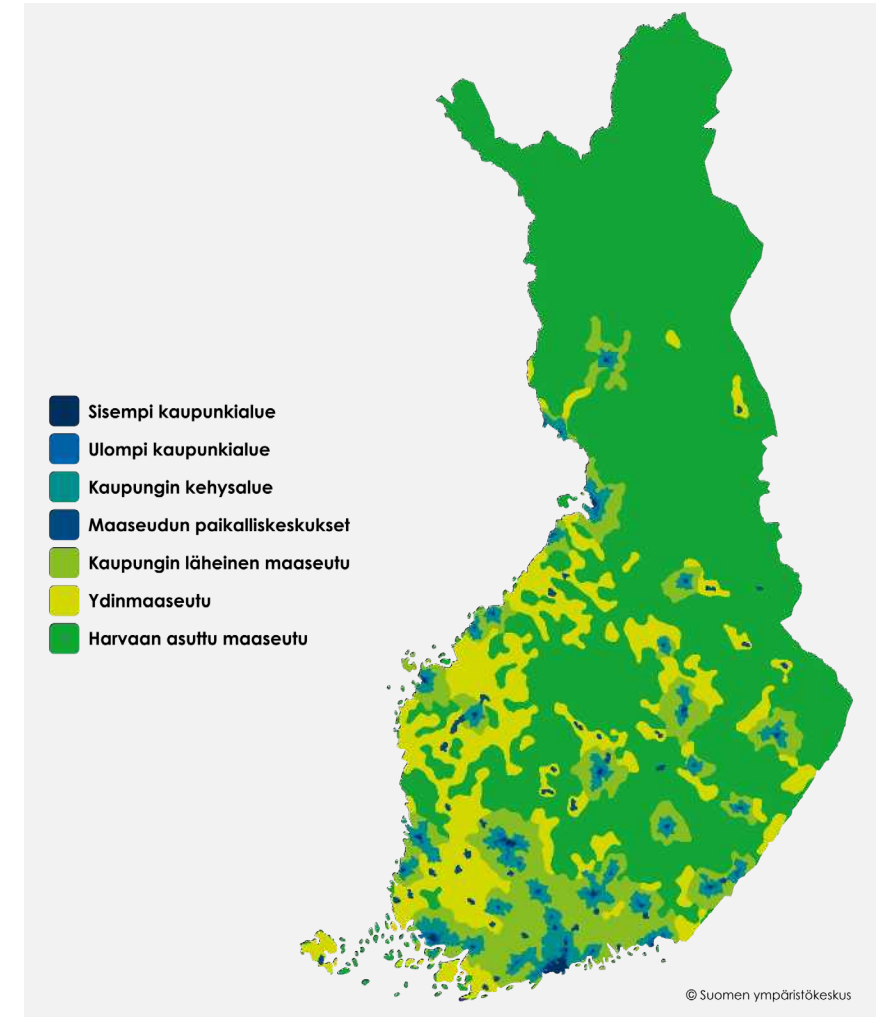
Koettu hyvinvointi kehittyneissä maissa johdonmukaisesti parempi maaseudulla kuin kaupungeissa (Lauridsen & Lolle 2023) .

Valtava resurssi, "alihyödynnetty".

Markkinat maaseudun hyvinvointipalveluille erityisesti kaupungin läheisellä maaseudulla – Elonkierto.

Harvaan asutulla maaseudulla kauempana taajamista lomaviettäjä, monipaikkaiset & ulkomaiset matkailijat.

Hyvinvointialueet & kunnat: vihreää valoa odotetaan.

Luontoon perustuva hyvinvointiala maaseudulla

Luonnontuoteala – sekä elintarvikkeita että hoito- ja kosmetiikkatuotteita jo pitkään. Hidasta kehitystä.

Luontovoima, luontohoiva; eläinavusteisuus usein. Virallinen status olennainen.

Retriitit, kaupallisia, myös henkisyteen ja uskoon liittyviä.

Terveysmetsät, puutarhaterapia. Edellyttävät oivaltavia yrittäjiä.

Maaseudulla yrittäjien lisäksi mahdollisuuksia toimia esimerkiksi kylätoimijoiden kanssa. Kaivattu vaihtoehto ja vastavoima palvelujen keskittämislle.

Paikan tuntu: erityisyyden tavoittaminen, sen varaan rakentaminen. Että saa koskea eläintä, kasvia, multaa, vettä, kiviä, (isoja) puita.

2. Yhteisöllisen kehittämisen ja palvelutoiminnan mahdollisuudet EU:n maaseutu- ja ympäristöpolitiikassa

EU-ohjelmakausi 2028-2034 -yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) ja maaseudun kehittäminen

Kilpailukyky ja turvallisuus: tulojen tukemisesta tuloksesta palkitsemiseen.

Maaseudun kehittäminen irti maatalouspolitiikasta, osaksi kansallisesti ja alueellisesti neuvoteltavaa kumppanuussuunnitelmaa (NRPP), sisältö ja asema epävarma. Vain yritysten kehittämistä CAP:ssä, innovaatiot hyvinvointipalveluissa?

LEADER (yhteisöllinen paikkaperustainen kehittäminen) pakollista, laajuus auki. Sopii hyvinvointipalveluihin, hyvä kirjata toimintaryhmän ohjelmaan.

Muut maaseudun kehittämistoimet epävarmoja. Aluekehitysrahaston (EAKR) toimet sopivat huonosti maaseudun pienipiirteiseen toimintaympäristöön, varmistettava poliittisessa prosessissa välineiden monipuolisuus.

EU:n ympäristöpolitiikka ja maaseutu

Sitoumukset luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ilmastonmuutoksen hidastamiseksi keskeisiä EU:ssa.

Luonnon ennallistamisasetuksen toimeenpano kansallisesti maaseudun kannalta tärkeää.

Ennallistamisen maaseutuvaikutusten arviointi (Latvala ym. 2026): luonnon ennallistamista ei vastusteta, erityisesti arvostetaan maiseman, viihtyisyyden ja luonnon virkistyskäytön myönteisiä vaikutuksia; myös koettu huoli vesistöjen tilasta.

Toiveena paikallinen yhteisöllinen toteutus, ennallistamistoimien ketjuttaminen kokonaisuudeksi, kytkeminen maaseudun tilan kokonaisvaltaiseen parantamiseen ja elinkeinojen kehittämiseen. Mukaan paikalliseen suunnitelmaan!

3. Mitä tarkoittaa maaseudun väestö- ja elinkeinokehityksen kannalta?

Väestö

28 % Suomen vakinaisesta väestöstä, ja 52 % väestöstä osa-aikaisina asukkaina maaseudulla.

37 % suomalaisista kokee olevansa kaupunkilainen, 24 % maalainen ja **37 % sekä-että** (Maaseutubarometri 2023), kun 72% asuu kaupungeissa.

Suhteessa enemmän yrittäjiä ja itsensätyöllistäjiä kuin kaupungeissa.

35 % Suomen yrityksistä. Palvelut on suurin työllistäjä.

Koko maa: Vanheneva, vähenevä kantaväestö, väestönkasvu maahanmuutosta, **liikkuvuuden** lisääntyminen – maaseudulla monipaikkaiset asukkaat.

Maaseudun toimintakyvystä vastuun kantavat enenevästi yhteisöt ja asukkaat.

Hyvinvointipalvelujen tarve kasvaa, maaseudulla siihen resursseja.

Elinkeinot

Paikkariippumattomuus ja etätyö lisääntyvät entisestään – maaseudun digi-infra?

Ennen asuminen seurasi työpaikkoja, nyt työpaikat asumista. Palvelut!

Maatalous keskittyy alueellisesti ja tilakohtaisesti, entisestään.

Luonnonhoito- ja ilmastotoimista on jo kehitymässä maaseudulle uusi liiketoiminta-ala, johon tulisi varautua koulutuksella, ja yhteistyöllä.

Osa maatiloista voi keskittyä luonnonhoitoon.

Monipaikkaisten asukkaiden tunnistaminen elinkeinollisina toimijoina – paikan merkitys!

Elinkeinojen, perinnebiotooppialueen, kasvatuksen ja kyläyhteisön oivaltava yhdistäminen (Sotkamon Naapurinvaara) .

Maaseudun elinvoiman kehittäminen

Kuntien päätehtäviä.

Perustuu alueen sisäisiin ja ulkoisiin voimavaroihin ja vuorovaikutuksellisiin suhteisiin.

Tapauskohtaisesti organisoituvaa, hallinnolliset ja sektorirajat (esim. elinkeino / terveydenhoito / kasvatus) ylittävää paikallista yhteistyötä eri tahojen kesken.

Tukeutua entistä enemmän maaseudun fyysiseen infrastruktuuriin, henkisiin voimavaroihin ja perintöön – historian ja paikan ainutkertaisuus, myös palvelujen kehittämisessä.

Kiitos!

